

Folkhälsomyndigheten

Socialdepartementet

s.registrator@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Handläggare

Anne-Lie Magnusson

010-205 28 61

anne-lie.magnusson@folkhalsomyndigheten.se

Diarienummer

2685-2016-1.1.3.2

Ert diarienummer

S2016/06189/FS

Datum

2016-12-21

Sida

[1(3)]

Folkhälsomyndighetens remissyttrande över Ds 2016:33 Reglering av distanshandel med alkoholdrycker

Folkhälsomyndigheten har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter angående rubricerade remiss och har följande att anföra:

Sammanfattning

Myndigheten ser positivt på förslag som stärker skyddet för det statliga detaljhandelsmonopolet. Myndigheten är dock tveksam till om nu lämnade förslag bidrar till det och myndigheten saknar även redogörelse för om tidigare utredningars förslag kommer att beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Folkhälsomyndigheten avstyrker lagförslaget i promemorian.

Den egentliga skillnaden mot gällande bestämmelse blir enbart att transporten anordnas av köparen istället för av säljaren. Kökanalerna riskerar dock att finnas kvar oförändrade. Myndigheten anser att det är svårt att överblicka vilka konsekvenser förslaget kommer att få för folkhälsan eftersom det saknas en redogörelse för vilka delar från tidigare utredningar som kommer att beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Folkhälsomyndigheten hänvisar därför till den tidigare myndighetens, Folkhälsoinstitutet, remissyttrande den 27 november 2013 (dnr VERK 2013/406) samt Folkhälsomyndighetens remissyttrande den 29 oktober 2014 (dnr 4782/2014.1.1.3) för att åter igen lyfta fram viktiga delar som har betydelse för svensk alkoholpolitik. Det är vidare myndighetens uppfattning att det inte är tillräckligt utrett om ett förbud mot distansförsäljning kommer att få en positiv effekt för folkhälsan. Myndigheten har utvecklat sitt resonemang om detta under avsnitt 4.3 och 6.

Folkhälsomyndighetens ställningstagande

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Folkhälsomyndigheten har svårt att se att ett förslag som enbart ändrar på vem som anordnar transporten av alkoholdryckerna skulle utgöra en sådan reglering som ska omfattas av artikel 37 FEUF. Detta skulle möjligen kunna vara fallet om man i det fortsatta arbetet avser att ta om hand förslaget om ett förbud mot kommersiellt främjande som lades fram av Alkoholleverans-

utredningen¹ och som mera riktar in sig på att begränsa företeelser som inkräktar på detaljhandelsmonopolet i sig. Det nu föreslagna begränsar, som myndigheten ser det, endast på vilket sätt transporten får ske samt vem som därmed är skyldig att erlagga den svenska alkoholskatten. Myndigheten vill därför uppmärksamma att det kan komma att krävas vidare utredning kring proportionaliteten av förslaget för att ett förbud mot distansförsäljning ska anses vara förenlig med EU-rätten.

Avsnitt 2.1 Förslag till lag om ändring i alkohollagen (2010:1 622)

Om regeringen går vidare med förslaget så föreslår Folkhälsomyndigheten en annan formulering av 5 §. Såsom författningstexten nu är formulerad framstår det som om bestämmelsen om s.k. resandeförsel i 4 kap. 4 § p. 2 ska innefattas, vilket inte kan vara avsett. Det blir också mer tydligt vad som gäller för privat införsel av alkoholdrycker om författningstexten följer den struktur som föreslås i SOU 2014:58. Förslag till formulering av 5 § första stycket:

En enskild person som har fyllt 20 år och förvärvat spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker utanför Sverige får föra in dessa drycker från ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet genom egen anlitad transportör under förutsättning att dryckerna är avsedda för den enskildes eller dennes familjs personliga bruk.

Avsnitt 4.3 Förslag om förbud mot distansförsäljning av alkoholdrycker

Folkhälsomyndigheten saknar en grundligare utredning kring vilka effekter ett sådant förbud kommer att få för folkhälsan. När köparen själv ska anordna transporten och därmed även ställa säkerhet för alkoholskatten, blir handeln mer komplicerad och de aktuella alkoholdryckerna antas bli mindre tillgängliga, vilket vid en första anblick är positivt. Samtidigt instämmer Folkhälsomyndigheten i den problematik som Alkoholleveransutredningen² framförde. När säljaren inte ska betala in skatten saknas ett incitament att inkludera denna kostnad i prisuppgifterna. Prisbilden blir inte lika attraktiv om den totala kostnaden är tydlig. Priset, som alkoholpolitiskt kontrollinstrument, får ett tydligare genomslag om priset inkluderar skatten.

Att prisinformationen på webbplatser i många fall inte inkluderar alkoholskatt konstaterades redan av Alkoholagsutredningen³ som förde ett resonemang om kravet på prisinformation i marknadsföringslagen (2008:486) och prisinformationslagen (2004:347). Denna utredning anförde att sammantaget torde dessa regler ställa krav på att det vid marknadsföring av alkoholdryck som vänder sig till svenska konsumenter ska, utöver uppgift om varans pris, anges att svensk punktskatt tillkommer. Utredningen konstaterade att det på åtskilliga webbplatser som har reklam för alkoholdrycker som härrör från utlandet och som vänder sig till den svenska marknaden saknas sådan uppgift och att det kan antas att en korrekt redovisad prisinformation medför att intresset för inköp minskar avsevärt. För att det ska fungera förutsätts att Konsumentverket påtalar brister vid kontakt med sina utländska systemmyndigheter. Folkhälsomyndigheten menar att det är en viktig synpunkt i sammanhanget.

¹ SOU 2014:58, s. 79 ff

², SOU 2014:58, s. 77

³ SOU 2009:22, s. 140

Krav på att köparen ska anlita transportören

Folkhälsomyndigheten ser liksom Alkoholleveransutredningen att det kan uppstå avgränsningsproblem vid införande av ett förbud mot distansförsäljning. Det kan öppna för konstruktioner där det framstår som att köparen ordnat med transporten hela vägen men där säljaren i praktiken sköter merparten av transporten, exempelvis till köparens grannland. Därutöver finns det i promemorian förslag på hur en säljare kan medverka vid transporten genom att på sin hemsida lämna förslag på tänkbara transportörer, vilket stärker dessa farhågor. Det här lyfter dels frågor kring hur oberoende en transportör blir i förhållande till en säljare dels om ett förbud till distansförsäljning snarare kommer att bidra till ett kringgående av transporttjänsten och att handeln fortsätter som tidigare och inte ger den positiva effekt för folkhälsan som är avsedd.

Avsnitt 6 Konsekvenser av förslagen

Det framgår av promemorian att skatteintäkterna från distansförsäljningen har ökat och att det saknas uppgifter om hur mycket skatt som betalas genom s.k. distansköp där köparen ombesörjer transporten och enligt alkoholskattelagen blir skattskyldig. Folkhälsomyndigheten undrar om det är möjligt att utföra effektiva skattekontroller vid distansköp. Myndigheten saknar en problematisering av i vilken utsträckning privatpersoner kommer att erlägga alkoholskatt när det inte längre kommer att ombesörjas av säljaren. Det framstår också som att Tullverkets kontroller vid distansköp blir svårare att utföra och att det kommer att kräva mer resurser.

Konsekvenser på utvecklingen av alkoholkonsumtionen och alkoholens medicinska och sociala skador

Folkhälsomyndigheten anser inte att det är utrett hur ett förbud mot distansförsäljning kommer att påverka minderårigas inköpskanaler. Det är vidare oklart om och hur ett förbud kan komma att påverka olika säljkanaler och säljkonstruktioner vid privatinförsel såväl avseende den detaljhandel som är gränsöverskridande som s.k. resandeförsel. En betydande del av Sveriges befolkning har nära eller ganska nära till Danmark och det är en väg som bl.a. barn och unga själva eller genom ombud, langare etc. kan få tag i billig oskattad alkohol. I dag uppger drygt 34 procent av både flickor och pojkar i åk 2 på gymnasiet att de druckit smuggelsprit någon gång under de senaste 12 månaderna⁴. Det är viktigt att tillgängligheten till alkoholdrycker för barn och unga är begränsad i enlighet med syftet med mål 2 i ANDT-strategin 2016-2020, att antalet barn och unga som debuterar tidigt med alkohol ska minska.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Carlson. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Anna Bessö, enhetschefen Josefin P Jonsson och chefsjuristen Markos Stavroulakis deltagit. Utredaren Anne-Lie Magnusson har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Anne-Lie Magnusson

⁴ CAN. Skolelevers drogvänor 2015. Stockholm: Centralförbundet För Alkohol- och Narkotikaupplysning, 2015 154 Tabellbilaga